Conclusio habet duo ꝓplexa. ꝑmũ patet ex maiore ⁊ secũdum ex minore Correlarium. fm rem creatio: est verior relatio q̃ mutatio. patet quia fm rem nõ habz aliquod ꝓius. sed relinquitur sola habitudo substantie create ad substãtiam creãtem. prout latius ꝓsueuit tãgi in primo libro Ad rationem dicẽdum q̃ Aresto. aliter ⁊ strictius loquitur hic de motu q̃ in postꝑ dicamẽtis ⁊ in tercio huius. vt etiam tangitur in textu questionis. Et ergo phs hic ex proposito ꝓbat duabus rationibus q̃ generatio nõ est motus. ⁊ etiam probat vnica rõe q̃ corruptio nõ sit motus. per quod innuit haruz sperum mutatõis realem distinctionem.

Querit tercio Utrum motus ꝓprie sumptus: solum reperiatur in predicamẽtis tribus. Pro veritate ⁊ parte affirmatiua est phs ad lõgum in littera. ⁊ in fine ꝓcludendo tangit vnam causam vniuersalem que est ꝓtrarietas. qz cõtrarietas sufficiens ad motum solum est in tribus ꝑdicamẽtis. sez in qualitate quãtitate ⁊ vbi. erho soluz ad illa predicamẽta reducit motus. Sed ꝓ pte negatiua arguitur primo sic. ad substãtiaz est ꝑ se motus. ergo nõ solum ad tria predicamẽta. Añs probatur. quia fm commentatorem. forme substantiales elemẽtorum sunt intensibiles ⁊ remissibiles. ergo etiam sunt successiue acquisibiles. ⁊ ꝑ cõsequẽs sunt ꝑ se termini motus. Secũdo sic. adaliquid est ens reale. ergo est impossibile ipm acq̃ri de nouo in aliquo. nisi ꝑ motum realem terminatũ ad ipm Tercio sic. ad quãtitatez ⁊ vbi nõ est ꝑ se motus. igitur. Añs probatur. qz q̃ntitati nihil est contrariũ. sed vbi est entitas respectiua.

Maior. Substantia. adaliquid. actio. passio ⁊ quando: deficiunt a requisitis ad motum necessario. Minor. Non est per se loquendo motus: in situ ⁊ habitu generibus Cõclusio. Igitur in tribus dũtaxat predicamentis debet per se motus concedi: que sunt quantitas qualitas et vbi.

Propositio maior habet quincz complexa. ꝑmum dicit q̃ substãtia deficiat a necessario requisitis ad motuz. patet qz motus requirit ꝓtrarietatez. sed substãtie nihil est contrariũ. g̃ ad substantiã nõ est motus. Minor probatur. qz subiecto contrariorũ nihil est ꝓtrarium. sed substantia est subiectum cõtrariorũ. vt patet ex sexta ꝓprietate substãtie. Secũm complexũ loquitur de adaliquid et ptz. qz adaliquid aduenit de nouo ex solo respectu. qd procul est a motu ꝓprie dicto. Terciuz ꝓplexum est de actione. ⁊ quartũ de passione que possunt simul probari vnica ratione tali videlicet ad motũ ꝑ se nõ est motus. ergo ad actionem ⁊ passionem nõ est motus. Tenet ꝓsequẽtia. qz motus actio ⁊ passio sunt idem realiter. g̃ q̃cquid fm rem cõuenit vni. etiam fm rem conueniet alteri Sz añs. s. q̃ motus ꝑ se nõ sit ad motum. sicut ad terminuz phs diffuse deducit in littera per sex rationes q̃ videant ibidem dictum est aũt notanter ꝑ se. qz vna mutatio terminatur interdum ad aliam mutatõez ꝑ accũs. sicut aliqs factus sanus currit. Quintũ cõplexum est de quãdo et patz similiter. quia quando ⁊ motus habent idem impedimentum. quando enim significat esse in tempore ⁊ causatur a tempore. sed tempus est mensura motus et ad motũ nõ est motus. ergo nec ad quando. Minor probat. qz situs importat ordinem quẽdã partiuz. ordo vero est relatio quedã. Sil'r habere dicitur fm quẽdã habitudinẽ corpis ad id qd ei adiacet. ⁊ ita est predicamentũ respectiuũ. Sicut ergo in relatõne non est motus. ita nec in istis. Etiam in istis predicamẽtis nõ est cõtrarietas. vt dicit autor sex principiorum. igitur in eis nõ ẽ motus. Tenet ꝓña. quia hac de causa in ꝑdicamento substantie nõ est motus. Cõclusio patet. quia ea que req̃runt ⁊ sufficiunt ad ꝑ se motum inueniunt circa res istorum predicamentorz. ⁊ ideo Aresto. eis assignat ꝑ se motum. Correlarium. ex supradictis parat via: ad ꝓtentandum quedã cõmunia dubia. Patz verbi grã. nã dubitari posset primo qũo in substãtia nõ sit contrarietas. et tamẽ in principio huius totius libri dictũ est q̃ cuiuslibet trãsmutatõis principia st̃z contraria. Responsio dicendũ q̃ in substantia nõ est cõtrarietas ꝓprie dicta sufficiens ad motum. licet sibi posset attribui ꝓtrarietas fm quandã conuenientiam in aliqua conditione contrarietatis. eo q̃ priuatio ⁊ forma se habent sicut defectus ⁊ excellentia. Etiã sub principio quod est ꝑuatio sp̃ inuenitur subiectũ cum aliqua forma. ⁊ sic est ibi similitudo ꝓtrarietatis. eo q̃ sub vtroqz termino inuenit forma positiua. Secũm dubium. vtrum sicut nõ habere contrarium sufficit vt non sit motus. ita habere ꝓtrarium sufficiat q̃ in aliquo predicamento sit motus. Solutio sic loquendo de contrarietate proprie dicta. patz qz sicut negatio ẽ causa negationis. ita affirmatio est causa affirmationis. Tercium dubiũ. vtꝫ sicut ad nõ esse motũ respectu alicuius sufficit q̃ ipsum possit inesse sine mutatione sui subiecti. ita ecõtra ad esse motũ sufficiat q̃ nõ possit nouiter inesse sine mutatõe sui subiecti. Respondeo q̃ facilius ẽ destruere q̃ cõstruere. ⁊ ergo forma substantialis nõ potest nouiter inesse suo subiecto sine mutatõe ꝑuia sui subiecti. ⁊ tamen ipsius non est motus fm se. Similiter est de lumine in dyaphano. ⁊ de sciẽtia in anima. ⁊ sic d̃ alijs

Ad rationes. ad ꝑmam dicendũ q̃ dictũ ꝓmentaris est falsum si intelligatur formaliter ⁊ entitatiue. sed si intelligatur causaliter ⁊ effectiue. sic est verũ sed nõ inducit aliquod incõueniens. qz forme substantiales elementorz sunt cause efficientes a quibꝫ sue qualitates suscipiunt magis ⁊ minus. Ad secũdam dicitur q̃ adaliquid extrinsece terminat motum. sz nõ per se neqz intrinsece

Ad terciã dr. qz licet in quãtitate ⁊ vbi nõ sit ꝓtrarietas ꝓprissime dicta. est tũ ibi ꝓtrarietas sufficiẽs ad motum q̃ nõ est in substãtia. ⁊ g̃ nõ est par ratio

Post hec autem dicamus quid est simul et.

Querit primo. Utrum descriptõ nouẽ terminorum: assignetur in littera fm ꝓuenientẽ modum Pro parte affirmatiua est phs in ꝓncipio huius secũdi tractatus qui diffinit hos nouẽ termios. sil'r fm locũ. separata. tãgere. me diũ. ꝓtinue moueri. ꝓria fm locũ. ꝓnter. habitũ. ⁊ ꝓtinuũ Sz ꝓ pte negatiua ꝑ argui arg mẽtz in copulatz positz

Maior. Sex primi termini: sunt in littera bene descripti Minor. Trium reliquorum terminorum descriptio: in littera assignat̃ conuenienti modo. Conclusio. Igitur nouem termini in littera diffinuntur conueniẽter: q̃rum vsus est oportunus dicẽdis ꝓsequẽter

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Propositio maior patet inductiue. qz tene dr q̃ simul fm locum sunt quecunqz sunt in eodem loco pmo. i. pro pro. hoc enim cõceditur ab omnibus. Ecõtra separatim fm locum sunt que nõ sunt in eodem loco pmo. Similiter tangere seimicẽ se aliqua dicuntur quorum vltima sunt simul loquendo de tactu proprie dicto. scilicet dimensiuo. patz nã due littere dicuntur se tangere quarum extremitates sunt simul rcijs. Sed medium est id in qd primo natum est peruenire id quod continue mutat fm naturã quã in vltimum terminum motus in quem mutatur. Et hoc patet si aliquid moueatur p aliquod spacium de a in c. tunc primo peruenitur in b. Et si aliqd augeat de pedali vsqz ad tripedale primo peruenitur in bipedale. Silr si aliquid album vt duo fiat album vt sex prius peruenitur ad album vt quatuor. Continue moueri est quãdo in motu nihil aut pauciſſimum deficit rei sed nõ temporis. Id est nõ potest ex parte temporis esse defectus. licet aliqualis defectus potest esse ex parte rei. per quam fit motus Sicut aliquis dr continue ludere in cithara si ptinue moueat manum. licet nõ continue tangit cordas. Contraria fm locum sunt que fm rectitudinem plurimũ distant sicut sursum z deorsum. oriens occidens rc. Est autem contrarietas in locis fm virtutẽ eis influxam. vt dictum est in quarto huius. Minor patz silr. quia ad hoc q̃ dicatur aliquid cõsequenter esse ad alterum duo requiruntur. pmum est q̃ sit post aliud quodam ordine. scz vel fm positõez. sicut ea que sunt in loco vel fm spẽm sicut dualitas est post vnitatem vel aliquo alio modo. scilicet fm dignitatem vl virtutem. Secundum est q̃ inter ea non sit aliquod medium eiusdem rõis Sicut domus due dicuntur se habere consequẽter inter quas non est alia domus media. licet posset aliõ interuenire. Sed hic duo tanguntur in diffinitõe qua dicitur psequenter autem est quod cum post principium solũ sit aut positione aut specie aut aliquo sic determinatorũ nullum medium est eorum que sunt in eodem genere et cuius est consequenter. Similiter patz de penultimo termino. s. habitum. quia addit supra consequenter cõtactum. z ideo tene dicitur habitum est quod psequenter ẽ cum tangit. Patet etiam de vltimo termino q̃ est continuum. qui adhuc superaddit q̃ vltima nõ sunt solum simul. sed faciunt vnũ vt dicit diffinitio. ergo est bona. Sicut exempli gratia medietates linee que copulantur ad punctum medium dicuntur continue. quia eius partes copulantur ad vnum terminum pmunem Conclusio quo ad eius partem primam patz ex supradictis vtcũqz deductis. z si plura sint necessaria videanꝫ in expositione textus. Sed scõa pars patet dupliciter. pmo quia phs in principio sexti vtitur istis terminis. vbi probat q̃ continuum nõ est ex indiuisibilibus compositum. quia non possunt se habere per modum continuatõis neqz per modum contactus. neqz per modum consequenter. Secũda causa. quia Arestoteles infra probat q̃ idem est motum esse vnum z continuum. oportet ergo scire quid sit continuum. z quia consequenter z tangere presupponũtur a cõtinuo. sicut ab inferiori. ideo etiam de istis determinat Et quia in diffinitione consequenter ponitur medium. z in diffinitione medij ponitur continue moueri. z etiam medium est inter duo extrema que sunt contraria. sed locus non videtur contrarius loco. ideo phs diffinit ex consequenti illos tres terminos medium. continue moueri z contraria fm locum. sed descriptões aliorum terminorum ponũtur principaliter.

Queritur secũdo Vtrũ necessaria sit coniũctim triplex conditio: ad motum simpliciter vnum z vnum numero. Pro responsione notandum q̃ sicut vnum dicitur multipliciter. scz genere specie z numero. sic etiam motus potest dici vnus tripliciter. s. genere specie z nũero. Motus vnus genere dicuntur qui terminantur ad idem genus pdicamentale. Et sic omnis alteratio omni alterationi est eadem genere. z omnis motus localis omni motui locali. Motus vero dicuntur vnus specie q̃ terminantur ad unam speciem specialiſſimam. Sicut dealbatio omni dealbationi est idem motus specie. sed dealbatio z denigratio differunt specie. Sed ad motum qui est vnus numero requiruntur tres conditiones. pma q̃ habeat eandem formam vel dispõem. fm speciem. Secunda q̃ tempus sit idem. id est non interruptum p quietem intermediã. Tercia q̃ subiectum sit idem numero. Et per hoc patet questio pro parte affirmatiua Sed pro parte negatiua arguitur. qz si moueat virga arida p vna medietate. z viridis pro alia. tũc motus videt vnus z tamẽ due medietates differunt specie. Silr si canis cadat ab alto z in medio vie moriat tũc subiectũ differt spẽ pus z posterius. z tñ motus videt continuus

Maior. Si motus debeat simpliciter vnus dici: necesse est idem ptitatẽ eius in quo est motus z temporis obseruari Minor Ad motum numero vnum: idem numero requiritur subiectum. Conclusio. Vt igitur motus sit simpliciter vnus z vnus numero: requirit conuinctim triplex conditio

Propositio loco maioris posita ptz. nam p id in quo ẽ motus intelligitur forma vel dispositio fm quam fit motus. sicut fm calorem fit calefactio. z fm quãtitatẽ augmentatio. z fm vbi motus localis. sed oportet q̃ tale sit vnum fm speciem. Et oportz tempus esse nõ interruptum per quietem. z hoc ostendit Arestoteles. quia motus dicitur vnus inquantum continuus. sed ad cõtinuitatem motus requiruntur duo predicta. Nam albefactio z nigrefactio nõ continuantur. vel albefactio z sanatio. z si interueniat quies non est motus continuus.

Minor patet. nam si duo homines eodem tempore sanarentur fm eandem sanationem. scilicz ab obtalmia. id est ab infirmitate oculorum. tunc sanatio vnius esset eadem specie cum sanatione alterius. sed non eadem numero. Conclusio patet ex dictis in notabili. Correlarium primum. motus irregularis: est quodammodo numeri pluralis. patz quia inquantum vna eius ps habet velocitatem z alia tarditatem fm hoc habet diuisionem. z per consequẽs recessum ab vnitate in pluralitatẽ

Correlariuz secũdum. difformitas in moribus: facit quãdam pluralitatem in ipsis. patet ex eadem radice sicut de irregularitate. Et dicitur in illis duobus correlarijs notanter quodammodo z quandã. qz absolute ille motus est vnus qui est irregularis z difformis. vt si lapis continue descendat deorsum constat q̃ in motu eiꝰ concurrunt tres conditiones requisite ad vnitatem numeralem motus. z sic simpliciter talis motus est vnꝰ. licet sit irregularis. Etiã velox z tardum nõ facũt dñtiam essentialẽ motuũ. qz vnus z idẽ motꝰ differt fm tales

differentias Ad rationē dicendū q̃ isti motꝰ nō sunt simplr vnus motus propter defectum vnitatis subiecti. sunt tamen tanq̃ vnus motus. quia subiectum reputatur tanq̃ vnum.

Amplius autem determinandum est.

Circa istam litterā queritur primo. Utrū ad cōtrarietatē motuū sufficiat ⁊ sit necesse: eos de ꝓtrarijs in contraria esse. Pro responsione notandum q̃ Arestoteles prosequtur duplicē ꝓtrarietatem circa motū ⁊ mutatōem. Prima sumitur ex parte terminorum inter quos est motus seu mutatio. Secūda sumit̃ penes naturale ⁊ violentum. Et ꝑ ratiōe ꝑme cōtrarietatis venande assignat q̃nq̃ combinatōes fm quarū vnam ⁊ plures asserit sumēdam esse ꝓtrarietatem motuū ⁊ mutationū. Prima est penes accessuz et recessum ad eūdem terminum. sicut generatio est ad esse et corruptio est ab esse. Secūda est penes ꝓtrarietatem terminorum a quibꝫ. sicut sanatio est ab egritudine ⁊ egrotatio a sanitate. Tercia penes cōtrarietatem terminorꝫ ad quos. vt sanatio est in sanitatem. ⁊ egrotatio in egritudinem. Quarta est penes ꝓtrarietatem terminorum a quo ad terminuz ad quē. sicut sanatio est ab egritudine in sanitatē. Quinta est penes ꝓtrarietatem terminorum tam a quibus q̃ ad quos. sicut sanatō est ab egritudine in sanitatē. ⁊ egrotatio a sanitate in egritudinē

Maior. Nulla primarum quatuor combinationum: facit contrarietatem motuum.

Minor. Inter illas tamen minus vtilis est vna: ad contrarietatem motuum q̃ altera.

Cōclusio. Igit̃ ex quinta ꝓbinatōe premeꝫmorata: est ꝓtrarietas motuū attendēda

Primā ꝓpōem Aresto. ostendit incipiendo a q̃rta cōbinatōe. q̃ idem motus nō ꝓtrariat̃ sibijpsi. sed motus est vnus ⁊ ꝓtinuus ꝓcedens ab egritudine in sanitatem licet differat rōe fm q̃ recedit a termino a quo. ⁊ rēdit ad terminum ad quem. Et idem est motus a sursuz ad deorsum et ecōtra differēs ratione fm respectum ad terminos. Secundo ostendit scōam ꝓbinatōem esse inutilem tū quia ꝓtingit motū incipe a terminis ꝓtrarijs ⁊ terminari ꝑ eundem terminū. s. ꝑ medium sicut a summo calido vel a summo frigido pōt esse processus in tepidum. Tum secō. q̃ terminus a quo abijcit̃. terminus ad quem intēditur a motore. vnde dictū est supius q̃ motꝰ capit spēm a termino ad quem. ⁊ ꝑ ꝓsequens penes terminos a quibꝫ fm q̃ huiusmodi nō est sumēda ꝓtrarietas motuū Sed ꝑma ⁊ tercia ꝓbinationes sic improbātur. q̃ de rōe motus ē esse inter duos terminos affirmatiuos. nulla aūt dictarum cōbinationū tāgit vtrosq̃ terminos affirmatiue oppositos Minor patz. quia q̃rta cōbinatio est omino inutilis. postea inutilis est secunda. deinde ꝑma. sed magis ꝓpinq̃ veritati est tercia. Pro declaratōe ꝓclusionis noto q̃ ꝓtrarietas est dr̃ña quedā vt dr̃ decimo metaphisice. sp̃ enī cōtraria differunt spē. hinc est q̃ ꝓtrarietas aliquor̃ accipit̃ fm ꝓpriam spēm et rōem ipsor̃. Cōstat aūt ex dictis q̃ rō motus est de affirmato in affirmatū. i. inter duos terminos positiuos. ꝑ ut hic in isto quinto agitur de motu. Relinq̃tur ergo q̃ ꝓtrarietas motuū sit attendēda penes vtrosq̃ terminos vt dicit q̃nta combinatio. q̃ ꝓclusio est vera. Adiungit trū ꝑ ꝓbationem inductiuā. nā egrotare ⁊ sanari sunt de ꝓtrarijs terminis ad ꝓtrarios terminos. Sil'r in motu locali motus sursum ⁊ deorsum qui sunt ꝓtrarij sunt inter terminos ꝓtrarios distātes fm longitudinē aut fm latitudinē quādo motus est a dextro in sinistrū aut econtra. Sil'r motus ꝓtrarij fm ꝓfunditatem ꝓcedunt fm vtrosq̃ terminos cōtrarios. Et loquit̃ Aresto. de istis differentijs ꝓut reperiunt̃ in homine. q̃uis motus fm sursum ⁊ deorsum etiā inueniant̃ in motibus naturalibꝫ elementorꝫ Correlarium ꝑmum. ꝓtrarietas q̃rundā mutationū: sumitur penes ꝓtrarietatem ad q̃s terminorū. Patz q̃ vbi mutatōes sunt realiter ad terminos affirmatiuos ꝓtrarios dignū ē vt penes tales ꝓtrarietas eorꝫ sumatur. nō enī optet attēdere ad terminos a q̃bus q̃ nō est de rōe mutatōis esse inter duos terminos positiuos Correlarium scōm. in rebꝫ nō habentibꝫ ꝓtrarium: sumitur ꝓtrarietas mutationū penes recessum et accessum ad eūdem terminum Patz grā exempli in substātijs. nā ibi nō est cōtrarietas penes terminos affirmatiuos ad quos. eo q̃ vna substātia nō ꝓtrariat̃ alteri Sed sumit̃ penes esse ⁊ nō cē. sicut generatio aque opponitur corruptioni aque. corruptio āt nō dicit nisi recessuz a forma aque. Correlariū terciū. eadem combinatio facit ꝓtrarietatē motuū: tam medior̃ q̃ extremorꝫ. Patet q̃ medū ꝓparatū alteri extremorū induit vicē oppositi extremi. ⁊ ꝑ cōsequēs motus de extremo in extremū et ecōtra est tāq̃ de extremo in extremū.

Querit̃ secūdo. Utrum quies dicit̃ debeat ꝓtraria motui: ⁊ quies quieti. Notādum est pro respōsiōe q̃ quies se habet ad motum sicut priuatio. ⁊ due q̃etes sicut due ꝑuationes respectu motus. ⁊ ergo ꝓprie loquēdo non est ꝓtrarietas inter motum ⁊ q̃etem. q̃ tū habitus ⁊ ꝑuatio magnā habet ꝓfederatōem cū oppōe ꝓtraria. nā vnū ꝓtrariorum semp̃ est sicut impfectū. ⁊ ꝑ ꝑns sicut ꝑuatō respectu alterius. Etiam contrarietas statim nascit̃ ex ꝑuatōe. iō largius loquēdo de ꝓtrarietate dicim̃ quietē ꝓtrariā motui. ⁊ q̃etem quieti.

Maior. Quies in termino a quo: motui q̃ recedit ab illo: contrariatur quodammodo

Minor. Quietes motuum contrariorum: sunt de numero contrarietatem habentiuz

Conclusio. Igitur oppositio motus et q̃etis: similiter quietes in oppositis terminis: reducuntur ad legē contrarietatis.

Maior propō patz ꝑ Arestotelem. nam quies in sanitate contrariatur egrotationi que a sanitate recedit. Et dicitur notanter quies in termino a quo. nam quies in termino ad quem non contrariatur motui. sed est perfectio motus. ⁊ per motum continue acquiritur. sicut motus albefactionis terminatur ad albedinem. qua completa cessat albefactio. Dicitur etiam in propositione q̃ motus cōtrariatur quieti quodammō in termino a quo nā in motu semp̃ aliquid est de termino a quo. Sicut q̃diu est albefactio aliquid est de nigredine in subiecto. sed omnis permixtio facit esse minus tale. vt dicitur in isto quinto. et ita non est perfecta contrarietas.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

Minor patz. qz tam termini a quibus cōpositi ad quos stat cōtrarij in motibus. vt habitum est supra. Conclusio patz similiter p Aresto. in littera z ex his que immediate dicta sunt. qz conclusio ponit maiorē z minorem. z ideo pbatio conclusionis dependet p̄cise ex probatōe p̄missarum.

Corrolariū primū. motus magis contrariat motui cōpositi vel quies quieti. Patz qz duo motus oppositi nō compatiūtur se. nō enim idem calefit z frigefit. sed quies est bñ cū motu z etiā cū opposita quiete. sicut in tepido est mixtio frigiditatis z caliditatis Corrolariū scdm. quedā immutatio: alicui contrariat mutatōi. patz qz immutatio proportionabiliter se habet ad mutatōem sicut quies ad motum Vñ sicut generatio z corruptio nō sunt motus sed mutatōes. ita mātio in terminis earū nō dicitur quies. sz immutatio. Et ergo immutatio in termino a q̄ contrariat mutatōi que recedit a termino a quo Corrolariū terciuz immutatio a termino a quo: contrariat immutatōi in termino opposito. Patz proportionabiliter sicut dictum est de cōtrarietate quietis ad quietem

Querit tercio Utrū contrarietas sumpta penes violentū z naturale: inueniatur in omni mutatōis specie. Pro respōsione noto q Arestoteles supius determinatōnem fecit de contrarietate motuū z mutationū penes terminos contrariōs. h aūt facit inq̄sitōem de contrarietate ipsorum quo ad naturale z innaturale. Et sic in titulo questionis duo tāgunt. primum an naturale z innaturale sint cōtraria. Secundū. si inueniant in qualibet mutatōe. z illa duo infra determinabunt affirmatiue. z sic patz pars affirmatiua. Sed p pte negatiua videant argumēta in alijs locis

Maior. Contra naturale distinguitur violentum: sicut maxime sibi contrarium Minor Jn quolibet motu z mutatione: inuenitur contrarietas sumpta penes fm'naturā z cōtra naturam esse. Conclusio. Licet igitur in motu locali magis expresse: tamen in quolibz genere mutationis reperiri potest violentum et naturale.

Pro declaratione maioris noto q naturale dr ad propositum quod est a natura seu fm naturam. sicut motus grauis deorsum dr naturalis. qz est fm naturam grauis et ferri sursum dicit naturale igni. Et fm hoc naturale a multis distinguitur fm diuersas proprietates quas habet a natura. vnde naturale distinguit vno modo cōtra voluntarū. eo q volūtas libere fertur in vtrūqz oppositorū natura aūt determinata est ad vnū oppositorum. Alio modo distinguit cōtra artificiale inq̄tum natura est principium intrinsecū motus z quietis vt dictū est in scdo huius. Tercio distinguit cōtra p accīs seu acquisitū. eo q natura est principium p se z essentiale ipsius rei naturalis. et sic dr q ea que stat a natura semp insunt. nec contingit aliter assuescere. Quarto distinguit contra supnaturale vel preter naturaz. sicut contingit in effectibus miraculosis. eo q natura habet virtutem limitatā supra quā inuenit altior virtus ad altiorē effectū se extendens. sicut resuscitatio mortui est effectus supernaturalis. Istis autez modis omissis distinguitur naturale in proposito contra violentum seu innaturale. et dicitur violentuz quod fit a principio extrinseco non conferente vim passo tercio ethicorum Isto sic notato probatur maior. quia alia distinguūtur contra naturale quasi negatiue. quia nō sunt naturalia. sed violētum directe z positiue importat aliquod inconueniens z contra inclinatōnem nature. igitur z̄c.

Minor patet per Arestotelem inductiue. quia aliq̄ sunt corruptiones naturales. z alie violente. similiter alique generationes sunt fatate z alique non fatate. Etiam aliqua augmentatio est naturalis z aliqua violenta. alique etiam alteratōnes sunt violente Prima pars cōclusionis patet ab omnibus. manifestum est enim q proiectio lapidis sursum est violenta. Sed scda pars patz p determinatōem expressam Arestotelis. Corrolariuz primum. contrarietate large sumpta: possunt eidem esse plura contraria. Patet exemplariter. quia album cōtrariatur nigro z coloribus medijs. Etiam corruptio contrariatur generationi z corruptioni. licz diuersimode. qz corruptio cōtrariatur generationi fm rationem sui generis. quia a toto genere corruptio est abesse. z generatio adesse. sed corruptio contrariatur corruptioni fm rationem speciei inquantuz vna corruptio est alicuius rei nobilis quam Arestoteles vocat tristem. z alia est rei ignobilis. sicut qñ non viuū transmutatur in viuū. quā Arestoteles vocat dulcem Corrolarium secundum. omnis quietis naturalis que vocatur stare: est causam propriam assignare. hoc corrolarium est de mente Arestotelis. et patet. nā gratia exemplī quietis ipsius grauis deorsum est causa. z habet generationem per se intentam

Corrolarium tercium. quietis que est violenta: non est per se sed per accidens causa. patet q non habet causam per se. quia talis quies que dicitur peruenire ad quiescere semper habet maiorem velocitatem quando ē causa per se. z contingit solum quando aliquid fertur in locum proprium. vt dicitur in littera. Q̄ autem habet causam per accidens patet. quia prouenit propter defectum virtutis motiue. sicut in proiectione lapidis sursum quādo deficit virtus impellens sursum. tunc accidit quies. et ideo talis quies est semper retardanda. Ex his omnibus patet sententia huius quinti per propositiones p̄memoratas abbreuiata

J autem est cōtinuum z qd

Circa initium

sexti libri phisicorum. in quo agitur de diuisione motus in partes quantitatiuas. Queritur primo vtrum aliquod de numero continuorum: sit ex indiuisibilibus cōpositum. Pro responsione notandum q Aresto. prosequitur de tribus scilicet de magnitudine. motu z tempore. inquirens qualiter se habeant quantum ad componi ex indiuisibilibus vel diuidi in indiuisibilia. procedit aūt modo mathematico. s. ex vno eorum deducēdo reliquuz pro parte negatiua quesiti. sed pro parte affirmatiua arguitur. si continuum nō componeretur ex indiuisibilibus sequeretur q in millesima parte milij essent actualr tot partes entitatiue sicut in toto vniuerso. z sic esset ita magnū entitatiue sicut totum vniuersum. Sequela patet. quia quodlibet illorum est diuisibile in partes in infinitum. et semper diuisibiles.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf